

Διοικητικό Οικονομικό Δίκαιο

Ιδιοκτησία

Ευγ. Β. Πρεβεδούρου

Τμήμα Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Εισαγωγικά

- Ιστορικά στοιχεία: η προστασία της ιδιοκτησίας στα ελληνικά Συντάγματα. Το κοινωνικό περιεχόμενο της ιδιοκτησίας.
- Σύνδεση ιδιοκτησίας με προσωπική ελευθερία. Γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο: η ιδιοκτησία αποτελεί την εξωτερική σφαίρα της προσωπικής ελευθερίας.
- Η ιδιοκτησία «συστέλλεται». Ο συντακτικός νομοθέτης περιορίζει τη συνταγματική προστασία της ιδιοκτησίας για χάρη του δικαιώματος του περιβάλλοντος. Το όριο του περιορισμού και της στέρησης είναι να μην καταστεί η ιδιοκτησία αδρανής σε σχέση με τον προορισμό της. Περιορισμοί του δικαιώματος ιδιοκτησίας (περιορισμοί δόμησης και χρήσης, απαγόρευση κατάτμησης της γης κ.ο.κ.).

Έκταση και περιεχόμενο της συνταγματικής προστασίας της ιδιοκτησίας

- Στην προστασία της ιδιοκτησίας υπάγονται μόνο τα εμπράγματα δικαιώματα. Έννοια περιουσίας. ΣτΕ 1093/1987: Σκέψη μειοψηφίας. Αναχρονιστική η κρατούσα άποψη, που, στηριζόμενη στην βούληση του ιστορικού νομοθέτη, περιορίζει την προστασία μόνο στα εμπράγματα δικαιώματα. Συνέπειες της αντίληψης (η έλλειψη προστασίας του ιδιώτη). Αναγκαιότητα για σύνδεση του ά. 17 Συντάγματος με το ά. 106 παρ. 3-5.
- Το ά. 1 ΠΠΠ της ΕΣΔΑ και η (ευρύτατη) αντίληψη της έννοιας της περιουσίας, που περιλαμβάνει κάθε ιδιωτικό δικαίωμα.
- ΟΛΑΠ 40/1998: Μεταστροφή αντίληψης της νομολογίας για την ιδιοκτησία. Το ζήτημα της αντισυνταγματικότητας των διατάξεων του ά. 45 παρ. 1^α και 3 του ν. 2172/1993. Διεύρυνση της έννοιας της ιδιοκτησίας του ά. 17 παρ. 1 του Συντάγματος.

Ο θεσμός της απαλλοτρίωσης

- Έννοια της απαλλοτρίωσης: (ολοκληρωτική στέρηση της ιδιοκτησίας) Η στέρηση της ιδιοκτησίας με μονομερή πράξη (δεν αποτελεί αναγκαστική αγοραπωλησία ή διοικητική σύμβαση) του δημοσίου για λόγους δημόσιας ωφέλειας, η οποία καθορίζεται από τον νόμο και έναντι αποζημίωσης που προσδιορίζεται, εκ των υστέρων, δικαστικά (αναγκαστική απαλλοτρίωση υπό στενή έννοια).
- Ιστορικά στοιχεία.
- Συνταγματική πρόβλεψη (συνταγματικές διατάξεις).
- Τι επιδιώκεται με τον θεσμό της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης: Η άρση της σύγκρουσης του δικαιώματος της ιδιοκτησίας και του δημοσίου συμφέροντος μέσω της παροχής αποζημίωσης.
- Προθεσμία άσκησης αίτησης ακύρωσης κατά της πράξης κήρυξης απαλλοτρίωσης: 30 ημέρες.
- Η κυριότητα που αποκτάται δεν είναι παράγωγη αλλά πρωτότυπη.
- Αναγκαστική απαλλοτρίωση υπό ευρεία έννοια: αναγκαστική απαλλοτρίωση υπό στενή έννοια + de facto απαλλοτρίωση (αποδυνάμωση της ιδιοκτησίας). Παραδείγματα. Το δικαστήριο καλείται, εκ των υστέρων, να διαπιστώσει τον απαλλοτριωτικό χαρακτήρα της κρατικής παρέμβασης και να επιδικάσει αποζημίωση.
- Με στέρηση της απαλλοτρίωσης εξομοιώνονται προπαρασκευαστικές πράξεις της απαλλοτρίωσης. Η περίπτωση της πράξης έγκρισης ρυμοτομικού σχεδίου. Διαδικασία και δικαστική προστασία.

(συνέχεια)

- Δυνατότητα απαλλοτρίωσης μόνο για δημόσια ωφέλεια. Έννοια δημόσιας ωφέλειας (αόριστη αξιολογική έννοια) και σχέση της έννοιας με το γενικό συμφέρον (εντονότερη η έννοια της δημόσιας ωφέλειας αφού συνεπάγεται όχι απλό περιορισμό αλλά στέρηση της ιδιοκτησίας). Περιπτώσιολογία. Εξειδίκευση του σκοπού ωφέλειας από τον νόμο. Δικαστικός έλεγχος.
- Περίπτωση επιβολής απαλλοτρίωσης υπέρ ιδιωτών.
- Ανάκληση απαλλοτρίωσης αν δεν εκπληρωθεί ο σκοπός για τον οποίο έγινε.
- Υποχρέωση ελέγχου δυνατότητας εκπλήρωσης του σκοπού με ηπιότερο μέσο. Διενέργεια σταθμίσεων και δικαστικός τους έλεγχος μέσω της αρχής της αναλογικότητας. Υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί στο σώμα της πράξης.

(συνέχεια)

- Ά. 17 παρ. 2β του Συντάγματος: Για την αποφυγή μαζικών απαλλοτριώσεων, ο συντακτικός νομοθέτης προέβλεψε, ως προϋπόθεση, τη δυνατότητα κάλυψης της δαπάνης της απαλλοτρίωσης και τη συγκεκριμένη αναφορά της στην πράξη. Σκοπός: αποτροπή μεταγενέστερης ανάκλησης πράξης απαλλοτρίωσης. Δικαστικός έλεγχος.
- Η καταβολή της πλήρους αποζημίωσης είναι προϋπόθεση για τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης ενώ η συνδρομή δημόσιας ωφέλειας για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης.
- Προσδιορισμός της αποζημίωσης. Αμάχητα και μαχητά τεκμήρια (στη νομοθεσία) για το ύψος της αποζημίωσης. Νομολογία ΕΔΔΑ.
- Κριτήρια για τον προσδιορισμό του ύψους της αποζημίωσης. Μεταβολή της αξίας.

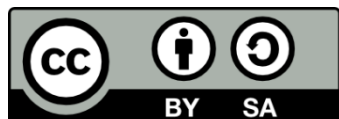

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Β. Τσιγαρίδας>

Θεσσαλονίκη, <28.04.2015>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ